

LOKALNI PLAN AKCIJE ZA DECU U OPŠTINI PIROT

PIROT PO MERI DECE

**Pirot
Mart, 2005.**

SADRŽAJ

SADRŽAJ	2
UVOD	3
I SMANJENJE SIROMAŠTVA	5
STRATEŠKI CILJ 1: Smanjenje siromaštva dece.	5
II BOLJE ZDRAVLJE ZA SVU DECU	7
STRATEŠKI CILJ 1: Obezbediti svoj deci zdrav i bezbedan početak života.	7
STRATEŠKI CILJ 2: Stvoriti uslove za optimalan razvoj svakog deteta	8
STRATEŠKI CILJ 3: Promocija zdravlja među mladima i adolescentima	11
III KVALITETNO VASPITANJE I OBRAZOVANJE ZA SVU DECU	13
STRATEŠKI CILJ 1: Kvalitetnije vaspitanje i obrazovanje dece predškolskog uzrasta	13
STRATEŠKI CILJ 2: Kvalitetnije vaspitanje i obrazovanje dece školskog uzrasta	15
IV UNAPREĐENJE POLOŽAJA I PRAVA DECE OMETENE U RAZVOJU	18
STRATEŠKI CILJ 1: Unapređenje položaja i prava dece ometene u razvoju i ostvarivanje uslova za njihovu integraciju i njihovo ravnopravno učešće u društvenom životu	18
V POLOŽAJ I PRAVA DECE BEZ RODITELJSKOG STARANJA	21
STRATEŠKI CILJ 1: Unapređenje položaja dece bez roditeljskog staranja	21
VI ZAŠTITA DECE OD ZLOSTAVLJANJA I ZANEMARIVANJA	22
STRATEŠKI CILJ 1: Uspostavljanje mehanizma (sistema) za zaštitu dece od zlostavljanja, zanemarivanja, zloupotrebe i nasilja	22
VII MEDIJI ZA DECU – DECA U MEDIJIMA	24
STRATEŠKI CILJ 1: Povećati nivo informisanosti i učešće javnosti u unapređenju kvaliteta života sve dece Opštine	24
VIII IMPLEMENTACIJA LPA ZA DECU U OPŠTINI PIROT	26
STRATEŠKI CILJ 1: Praćenje napretka i ostvarivanja LPA za decu u Opštini Pirot	26
STRATEŠKI CILJ 2: Uspostavljanje informacione osnove za praćenje napretka i ostvarivanja LPA	26

UVOD

Razvoj Lokalnog plana akcije u Pirotu

Vlada republike Srbije je u februaru 2004. godine usvojila Nacionalni plan akcije (NPA) za decu kojim se definiše opšta politika Republike prema deci u periodu do 2015. godine.

Nacionalni plan akcije za decu definiše načine kako će Vlada i ostale republičke i lokalne institucije izgraditi Srbiju koja poštuje dečija prava i koja je po meri dece. Plan govori o onome što nadležni žele da urade i o načinima kako to da urade.

Na osnovu Nacionalnog plana, UNICEF je u saradnji sa lokalnim zajednicama u tri opštine (Pirot, Kragujevac i Sjenica) inicirao razvoj i izradu Lokalnog plana akcije (LPA) za decu do 2010. godine. Lokalni planovi u ove tri opštine zasnovani su na ključnim principima i sadrže osnovne komponente Nacionalnog plana akcije:

- Smanjenje siromaštva kod dece
- Kvalitetno obrazovanje za svu decu
- Bolje zdravlje za svu decu
- Unapređenje položaja i prava dece ometene u razvoju
- Zaštita prava dece bez roditeljskog staranja
- Zaštita dece od zlostavljanja, zanemarivanja, iskorišćavanja i nasilja

Osnovni cilj pripreme Lokalnog plana akcije jeste da se definišu strateški ciljevi i realne i merljive ključne aktivnosti koje bi se zasnivale na razvoju sveobuhvatne analize stanja, uključujući sve segmente života dece i podizanje nivoa svesti članova društva o stanju dece i njihovim potrebama. Ove ključne aktivnosti bi trebalo da se sprovedu u periodu od 2005. do 2010. godine, što će dovesti do jačanja kapaciteta lokalne zajednice neophodnih za unapređenje stanja dece u Pirotu.

Proces izrade Lokalnog plana akcije u Pirotu

Problemi položaja mlade generacije u našoj zemlji izuzetno su veliki, a posebno su narasli u periodu krize i tranzicije. Među tim problemima ističu se neki koji bi trebalo da imaju status prioriternih kao što su: veliki pad nataliteta, veliki deo dečije populacije živi u siromaštvu, neohodna pojačana zdravstvena zaštita dece, kvalitetnije obrazovanje, porast društvenih anomalija kod dece kao što su maloletničko prestupništvo, narkomanija i alkoholizam, polno prenosive bolesti, razni oblici nasilja i dr.

U tom smislu odmah po potpisivanju Memoranduma o razumevanju između UNICEF-a i Opštine Pirot (24.06.2004. god.) obrazovan je Međusektorski savet za izradu i praćenje realizacije LPA za decu u Pirotu. Međusektorski savet čine 25 člana iz raznih institucija koje se bave decom. Takođe je formiran i Lokalni tim za upravljanje projektom koji je sastavni deo Međusektorskog saveta.

Prema problematici, a u cilju sveobuhvatnog sagledavanja stanja dece u svim segmentima života u našoj Opštini iz sastava Međusektorskog saveta formirani su timovi koji su se bavili istraživanjima u svojoj oblasti i to socio-tim, tim za vaspitanje i obrazovanje, zdravstveni tim, tim za medije i tim sastavljen od dece. Svaki tim ima svog rukovodioca.

Da bi se došlo do što realnijih podataka, timovi su sproveli istraživanja (25 anketa i participativno istraživanje) u kojima je učestvovalo 6220 ispitanika od kojih je više od 50 % bilo dece. Na osnovu sagledanog stanja urađena je analiza situacije stanja dece u Opštini Pirot, koja je omogućila da se jasno zacrtaju strateški ciljevi po oblastima i unesu u Nacrt LPA. Tokom decembra 2004. godine organizovan je širok konsultativni proces o Nacrtu LPA, kako bi se što veći broj učesnika uključio u sam proces izrade ovog strateškog dokumenta i jačanje lokalnog vlasništva nad njim. Timovi su istovremeno vodili konsultacije sa decom kao glavnim akterima LPA.

Stalnom, konzistentnom, otvorenom i iskrenom komunikacijom sa predstavnicima medija, opštinski tim i rukovodioci ostalih timova su neprekidno izveštavali javnost o procesu izrade LPA, a mediji su kroz ovaj proces postali partneri u naporima da LPA u Pirotu uspe.

Ono što je veoma značajno je formiranje i razvijanje baze podataka (DevInfo sistem) koji omogućava da se formulisani merljivi i realni indikatori za LPA ciljeve prate u toku implementacije i dalje kao i razmenu podataka u zemlji i u Svetu.

Poruka

LPA je plan razvoja za decu Pirota. Kako bi smo uspeli u izgradnji Pirota po meri svakog deteta i koji poštuje prava dece, potrebno je da udružimo napore pirotskih vlasti, institucija i svih građana.

Međutim, čuda se neće desiti preko noći, ali će nam LPA pomoći da dođemo do Pirota koji brine o svojoj deci i sluša ih, poštuje ih, u kojem im je omogućeno da se igraju i uče, koji ih neguje, voli, koji unapređuje i štiti prava dece bez diskriminacije, koji stavlja bezbednost i dobrobit dece ispred svega drugog i koji omogućava deci da se razvijaju u zdravlju, miru i dostojanstvu. LPA je korak u pravcu ostvarenja tog cilja.

I SMANJENJE SIROMAŠTVA

Broj korisnika MOP-a se svake godine povećava: od 2000. do 2002. godine prosečan broj je bio 480 korisnika, 2003. godine 486 korisnika, 2004. godine 520 korisnika.

Dečiji dodatak koristi u proseku 3465 porodica za 5651 dete. Dečiji dodatak spada u socijalnu meru jer je ostvarivanje prava vezano za cenzus.

Velikom siromaštvu dece u Pirotu doprinosi nezaposlenost njihovih roditelja. U Pirotu trenutno posao traži 9312 lica, ali stvarna nezaposlenost je mnogo veća jer je veliki broj ljudi u radnom odnosu, ali bez ikakvih primanja, jer je većina preduzeća u teškoj finansijskoj situaciji ili u postupku stečaja.

Veće siromaštvo dece je iz višečlanih domaćinstva, zatim iz jednoroditeljskih porodica i iz romskih porodica, i uglavnom, to su porodice gde se siromaštvo transgeneracijski prenosi.

U jednoj od anketa za roditelje koja je imala za cilj analizu siromaštva dece, na pitanje „Da li je bilo situacije kado svom detetu niste mogli nešto da kupite, a bilo je neophodno za školu?“ sa DA je odgovorilo 40.36 % ispitanika, a 41.00 % njih je odgovorilo da je to ZBOG NEDOSTATKA NOVCA.

Na pitanje roditelja dece osnovnoškolskog uzrasta, „Da li Vaše dete uzima užinu u školi?“ njih 68.14 % je odgovorilo sa NE.

Ekonomsko stanje svoje porodice 50.00 % ispitanika procenjuje kao nepovoljno, 30.00 % kao osrednje, 10.00 % kao povoljno i 10.00 % kao zadovoljavajuće.

STRATEŠKI CILJ 1: Smanjenje siromaštva dece.

1. Specifični cilj: Pomoć deci iz porodica ispod linije siromaštva i podizanje nivoa kvaliteta života dece iz tih porodica

Aktivnosti

1. Identifikacija dece koja žive u porodicama ispod linije siromaštva (formiranje baze podataka – opremanje socio tima računarom) - 2005. i dalje
2. Izrada socijalne karte porodica u Opštini Pirot kao najboljeg pokazatelja materijalnog stanja porodice - 2005. i dalje
3. Materijalna pomoć deci iz porodica ispod linije siromaštva u vidu besplatne užine, korišćenja narodne kuhinje, besplatnog letovanja preko Crvenog krsta, besplatnog korišćenja dečijih kampova - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Međusektorski savet LPA,
- Opština Pirot,
- Centar za socijalni rad Pirot,
- NVO i privatnici.
- Crveni krst Pirot,
- Osnovne škole u Pirotu

Indikatori

1. Korisnici MOP-a
2. Procenat izdvajanja iz budžeta Opštine za socijalnu zaštitu
3. Ukupno izdvajanje iz budžeta Opštine za socijalnu zaštitu
4. Deca korisnici prava na dečiji dodatak
5. Porodice sa više od troje dece
6. Jednokratne novčane pomoći

2. Specifični cilj: Pomoć porodicama iz ruralnih sredina u ostvarivanju prava iz oblasti de čje i socijalne zaštite

Aktivnosti

1. Obrazovanje Opštinskog tima za praćenje ostvarivanja dečijih prava, naročito u najudaljenijim seoskim naseljima kao i dece iz marginalizovanih grupa - 2005. i dalje
2. Organizovani rad na terenu radi konkretne pomoći porodicama koje nisu u situaciji da ostvare zakonska prava iz oblasti dečije i socijalne zaštite zbog udaljenosti (zdravstveni razlozi, nedostupna prevozna sredstva, neinformisanost i dr.) - 2005. i dalje
3. Organizovano obaveštavanje javnosti putem sredstava javnog informisanja o ugrožavanju dečijih prava i o stanju siromaštva dece kako bi se podstaklo brže rešavanje ovog problema – 2005. i dalje.

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot, Predsednik Opštine Pirot.
- Opština Pirot – služba za poslove društvene brige o deci,
- Centar za socijalni rad,
- Udruženje građana (za lica sa oštećenim sluhom, vidom, sa smetnjama u razvoju),
- Mediji.

Indikatori

1. **Deca iz ruralnih sredina**
2. **Korisnici MOP-a**
3. **Korisnici dečijeg dodatka**
4. **Porodice koje žive ispod linije siromaštva**

II BOLJE ZDRAVLJE ZA SVU DECU

Biološki tip stanovništva Opštine Pirot po Sunberg-u je regresivan, što znači da se u ukupnoj populaciji smanjuje učešće najmlađih a sve više povećava učešće najstarijih kategorija stanovništva. Prema popisu iz 2002. godine, stanovništvo uzrasta 0-14 godina čini 14.5 %, stanovništvo uzrasta 15-49 godina 46.5 % i stanovništvo staro 50 i više godina 38.9 %.

Analiza nataliteta stanovništva Opštine Pirot pokazuje da je natalitet nizak i pokazuje tendenciju stalnog opadanja. Tako je 1971. godine broj živorođenih bio 924, a stopa nataliteta 13.4, 1993. godine broj živorođenih 606, a stopa nataliteta 8.9, 1998. godine broj živorođenih bio je 489 a stopa nataliteta 7.2, 2003. godine broj živorođenih bio je 511 a stopa nataliteta 8.1. Na ovakvo stanje uticali su mnogi faktori, kao što su socijalno ekonomske prilike, nizak standard stanovništva i dr.

Stopa opšteg mortaliteta (odnos broja umrlih na 1000 stanovnika u toku jedne godine na određenom području) je u stalnom porastu. Tako je 1971. godine stopa opšteg mortaliteta iznosila 10.0, a broj umrlih je bio 687, 1991. godine stopa opšteg mortaliteta je bila 14.0, a broj umrlih 946, i 1999. godine stopa opšteg mortaliteta je bila 13.7, a broj umrlih 902.

Prisustvo riziko faktora (rano stupanje u seksualne odnose, zloupotreba duvana, alkohola, droge, poremećaji u ishrani i dr.) obavezuju na primenu dobro organizovanih programskih aktivnosti.

STRATEŠKI CILJ 1: Obezbediti svoj deci zdrav i bezbedan početak života.

1. Specifični cilj: Smanjenje smrtnosti odojčadi

Aktivnosti

1. Intenziviranje postojećih aktivnosti na unapređenju reproduktivnog zdravlja žene, posebno animirati žene od 18 do 25 godina za sistematskim ginekološkim pregledom bar jednom godišnje - 2005. i dalje
2. Obezbeđivanje reagenasa i boja za izradu preparata u okviru patohistološke dijagnostike ginekoloških oboljenja za sistematske preglede - 2005. i dalje
3. Praćenje trudnoće putem protokola Svetske zdravstvene organizacije - 2005. i dalje
4. Obavezna psihofizička priprema trudnice za porođaj i dojenje - 2005. i dalje
5. Obezbediti veće preživljavanje novorođenčadi sa telesnom težinom manjom od 2500 g. - 2005. i dalje
6. Nabavka neophodne opreme za dečiji boks i ginekološko-akušersko odeljenje (inkubator, gasni analizator i elektro-kardiotokograf) - 2005. i dalje
7. Obezbediti obuhvat dece imunizacijom 100 % protiv DTP i do 18 meseci MMR vakcinom - 2005. i dalje
8. Pravovremeno otkrivanje zdravstvenih problema posetom novorođenčeta u kući - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot
- Zdravstveni centar – Pirot,
- Zdravstveni centar Pirot – Dispanzer za žene,
- Dečiji dispanzer,
- Zavod za zaštitu zdravlja,
- Mediji,
- Donatori.

Indikatori

1. Stopa smrtnosti odojčadi
2. Procenat obuhvata žena od 18 do 25 godina sistematskim ginekološkim pregledima na godišnjem nivou
3. Procenat kontrolisanih trudnoća
4. Procenat dece koja su vakcinisana protiv difterije, tetanusa i velikog kašlja u prvoj godini života
5. Procenat dece koja su vakcinisana protiv malih boginja u prvih 18 meseci života
6. Procenat posećenosti trudnica savetovalištu za trudnice na godišnjem nivou

2. Specifični cilj: Povećanje nataliteta

Aktivnosti

1. Organizovanje okruglih stolova na temu ugroženosti nataliteta i pronalaženja odgovarajućih rešenja - 2005. i dalje
2. Pokretanje inicijative kod nadležnih republičkih ministarstava za pronalaženje pravih mera koje će stimulisati povećanje nataliteta (smanjenje poreza na dečiju odeću i obuću, školskog pribora, ukupnih troškova školovanja, besplatne zdravstvene zaštite) - 2005. i dalje
3. Pokretanje inicijative kod nadležnih republičkih ministarstava za produžetak porodiljskog odsustva i odsustva sa rada radi nege deteta kod rođenja trećeg deteta u porodici i smanjenje radnog staža radi odlaska u penziju majki sa trećim detetom - 2005. i dalje
4. Pобољšanje socio-ekonomskih uslova (rešavanje problema zaposlenja majkama kod rođenja drugog i trećeg deteta) - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot,
- Međusektorski savet za izradu LPA
- Međusektorski savet za izradu LPA (tim za zdravstvo)
- Privatni sektor

Indikatori

1. Stopa nataliteta
2. Stopa prirodnog priraštaja

STRATEŠKI CILJ 2: Stvoriti uslove za optimalan razvoj svakog deteta

1. Specifični cilj: Pravovremeno otkrivanje zdravstvenih problema kod novorođenčeta i povećanje broja odojčadi koja se isključivo doje do šest meseci

Aktivnosti

1. Rana identifikacija novorođenčeta u riziku - 2005. i dalje
2. Obezbeđivanje prve posete novorođenčetu u kući u prvim danima po izlasku iz porodilišta od strane pedijatra (obezbeđivanje automobila i naknade za terenski rad pedijatra i medicinsku sestru) - 2005. i dalje
3. Praćenje rizične dece od strane koordinativnog tima stručnjaka kroz razvojno savetovalište pri dečijem dispanzeru - 2005. i dalje
4. Edukacija trudnica, dojilja i porodice - 2005. i dalje
5. Edukacija lekara, babica i patronažnih sestara - 2005. i dalje
6. Promocija dojenja u lokalnoj zajednici - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot,
- Patronažna služba,
- Dom zdravlja
- Dispanser za žene,
- Dečiji dispanser,
- Tim za zdravstvo,
- Mediji,
- Donatori

Indikatori

1. Broj novorođene dece koju su posećivali obučeni zdravstveni radnici
2. Broj odojčadi do 6 meseci života koja se isključivo doje

2. Specifični cilj: Poboljšanje ishrane dece u cilju smanjenja anemija, gojaznosti i pothranjenosti

Aktivnosti

1. Edukacija zdravstvenih radnika, roditelja i dece o značaju pravilne ishrane kao faktora prevencije anemije, gojaznosti i pothranjenosti - 2005. i dalje
2. Obavezni sistematski pregledi dece u predškolskoj ustanovi, osnovnim i srednjim školama - 2005. i dalje
3. Laboratorijske analize (skrining) - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Dečiji dispanser,
- Zavod za zaštitu zdravlja,
- Predškolska ustanova,
- Osnovne škole,
- Srednje škole,
- Mediji

Indikatori

1. Procenat dece do 6 godina starosti koja su gojazna
2. Procenat dece do 6 godina starosti koja su pothranjena
3. Prevalencija anemije kod dece

3. Specifični cilj: Smanjiti stopu povređivanja dece i nasilja nad decom, stvaranje bezbedne nenasilne sredine za zdravo odrastanje dece

Aktivnosti

1. Uticati na programski sadržaj lokalnih medija radi smanjenja nivoa nasilja kome su deca izložena preko TV programa - 2005. i dalje
2. Pojačati bezbednost u saobraćaju uz strogo poštovanje Zakonskih propisa, naročito ispred predškolske ustanove, osnovnih i srednjih škola - 2005. i dalje
3. Pokrenuti inicijativu kod Ministarstva prosvete za uvođenje zdravstvenog vaspitanja u sistem obrazovanja - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot,

- MUP,
- Mediji

Indikatori

1. Stopa povredi vanja dece
2. Učešće povređivanja u morbiditetu dece do 19 godina
3. Procenat zlostavljene dece

4. Specifični cilj: Smanjenje deformiteta i nepravilnog držanja tela kod dece

Aktivnosti

1. Sprovođenje korektivnih vežbi u školama (obezbediti plaćenog nastavnika fiskulture ili fizioterapeuta za korektivne vežbe) - 2005. i dalje
2. Obezbediti što većem broju dece boravak u školi u prirodi (rekreativna nastava) - 2005. i dalje
3. Izgraditi sportske terene (sportska hala) - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot,
- Školske ustanove,
- Zdravstveni centar,
- Donatori

Indikatori

1. Učestalost nepravilnog držanja tela i deformiteta kod dece

5. Specifični cilj: Obezbeđivanje zdrave životne sredine

Aktivnosti

1. Organizovanje okruglih stolova i predavanja u školama radi saznanja o načinima zaštite životne sredine - 2005. i dalje
2. Stalno isticanje značaja zdravog okruženja u lokalnoj zajednici - 2005. i dalje
3. Stalna kontrola higijenske ispravnosti, odnosno stepena zagađenosti: hrane, vode, vazduha i zemljišta - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot,
- Zavod za zaštitu zdravlja,
- Predškolska ustanova,
- Osnovne i srednje škole,
- Mediji

Indikatori

1. Stopa razbolevanja dece od respiratornih infekcija

6. Specifični cilj: Praćenje kvaliteta pružanja zdravstvene zaštite

Aktivnosti

1. Formiranje baze podataka radi uspešnog praćenja kvaliteta pružanja zdravstvene zaštite (nabavka 3 računara za dečiji dispanzer i edukacija za rad na računaru najmanje 6 osoba, softver) - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot,
- Dom zdravlja,
- Donatori

Indikatori

1. Stope korišćenja primarne zdravstvene zaštite dece
2. Stope hospitalizacije dece

STRATEŠKI CILJ 3: Promocija zdravlja među mladima i adolescentima**1. Specifični cilj: Smanjenje učestalosti pušenja, upotrebe alkohola i droga među mladima i adolescentima****Aktivnosti**

1. Edukacija dece, roditelja i prosvetnih radnika o prevenciji zloupotrebe alkohola, cigareta i droga. - 2005. i dalje
2. Formirati savetovalište za prevenciju bolesti zavisnosti (obezbediti materijalna sredstva za adaptaciju postojećeg prostora u Savetovališta u zgradi Zavoda za zaštitu zdravlja) - 2005. i dalje
3. Primeniti Zakon o zabrani pušenja na svim mestima gde borave deca (predškolska ustanova, škole, zdravstvena ustanova) - 2005. i dalje
4. Osposobljavati mlade za sprovođenje vršnjačke edukacije (participacija – učešće mladih) - 2005. i dalje
5. Ažurirati rad opštinskog koordinacionog odbora za borbu protiv bolesti zavisnosti - 2005. i dalje
6. Primeniti Opštinsku odluku o radnom vremenu kafića i zabraniti prodaju i točenje alkohola licima mlađim od 18 godina - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot,
- Zavod za zaštitu zdravlja,
- Predškolska ustanova,
- Osnovne i srednje škole,
- Zdravstvene ustanove,
- Donatori,
- MUP

Indikatori

1. Prevalenca pušenja među adolescentima
2. Prevalenca upotrebe alkohola među adolescentima
3. Prevalenca upotrebe droga među adolescentima
4. Stopa hospitalizacije dece od trovanja alkoholom i drogom

2. Specifični cilj: Smanjenje učestalosti polno prenosivih infekcija među mladima i adolescentima**Aktivnosti**

1. Edukacija mladih preko savetovališta za mlade o prevenciji polno prenosivih infekcija - 2005. i dalje
2. Medijske kampanje namenjene prevenciji polno prenosivih bolesti - 2005. i dalje

3. Organizovanje predavanja u školama namenjenih prevenciji polno prenosivih bolesti - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Dispanser za žene,
- Mediji

Indikatori

1. Stopa razboljevanja od polno prenosivih infekcija adolescenata

3. Specifični cilj: Smanjenje stope maloletničkih trudnoća i smanjenje stope namernih prekida trudnoća među mladima i adolescentima

Aktivnosti

1. Povećanje nivoa znanja o reproduktivnom zdravlju i korišćenju kontraceptivnih sredstava kroz predavanja u školama i rad u savetovalištu - 2005. i dalje
2. Medijska kampanja namenjena smanjenju stope maloletničkih trudnoća i namernih prekida trudnoća - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Dispanser za žene,
- Školske ustanove,
- Mediji

Indikatori

1. Stopa maloletničkih trudnoća žena od 15-19 godina
2. Stopa maloletničkih prekida trudnoća žena od 15-19 godina

III KVALITETNO VASPITANJE I OBRAZOVANJE ZA SVU DECU

Istraživanja pokazuju da naš obrazovni sistem ne odgovara u potpunosti potrebama i razvojnim mogućnostima dece. Osnovni nedostaci našeg obrazovanja su tradicionalni pristup nastavi, loši materijalni uslovi i nedovoljna opremljenost škola nastavnim sredstvima. Okolnosti u kojima se naše društvo nalazi zadnjih petnaestak godina uticale su na to da je vaspitna funkcija škole marginalizovana a porodica opterećena egzistencijalnim problemima, nema dovoljno mogućnosti da se kvalitetno bavi vaspitanjem dece.

U Opštini Pirot ima 11409 dece do 18 godina starosti. Od tog broja dece predškolskog uzrasta je 3752, osnovnoškolskog 5144 i srednješkolskog 2513.

Predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem obuhvaćeno je samo 35.15 % dece i veliki je broj zahteva (preko 100) za upis u predškolsku ustanovu kojima nije udovoljeno upravo zbog nedostatka prostora. Na drugoj strani je veliki broj diplomiranih vaspitača koji čekaju na posao, oko 90.

Procenat opremljenosti škola nastavnim sredstvima po normativu je različit po školama, ali u proseku je 55 % za osnovne škole i 65 % za srednje škole.

Pirot kao Opština nema razvojnu predškolsku grupu, koja je preko potrebna pri školi O.Š. "Mladost". Podatak iz jedne od anketa govori da je samo 44 % učenika ove škole prethodno pohađalo vrtić.

Pirot ima jednu predškolsku ustanovu, četiri osnovne, pet srednjih, jednu višu školu i školu za lako mentalno retardiranu decu "Mladost". Dodatno obrazovanje deca stižu u obrazovno-vaspitanom centru "PRALIPE", oko 170, i nekoliko privatnih školskih centara "LINGUA", Institut "IGIĆ", koji u glavnom daju dodatne časove iz engleskog jezika i informatike.

STRATEŠKI CILJ 1: Kvalitetnije vaspitanje i obrazovanje dece predškolskog uzrasta

1. Specifični cilj: Obezbediti potpuni obuhvat dece kvalitetnim predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem do 2010. godine

Aktivnosti

1. Povećanje kapaciteta predškolske ustanove (dogradnja postojećeg objekta u 2005. godini i izgradnja novog objekta do kraja 2007. godine) - 2005. i dalje
2. Posebnim merama (razgovori, individualni rad sa decom, radionice i edukacije) podsticati pripadnike romske populacije na uključivanje većeg broja romske dece u predškolsko obrazovanje - 2005. i dalje
3. Razvijati rad predškolskog obrazovanja na seoskom području putem "Putujućeg vrtića" - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot,
- Predškolska ustanova,
- Međusektorski savet – tim za vaspitanje i obrazovanje,
- KIC "PRALIPE",
- Donatori

Indikatori

1. Procenat dece obuhvaćene predškolskim obrazovanjem
2. Vaspitne grupe

3. Procenat romske dece obuhvaćene predškolskim obrazovanjem
4. Procenat izdvajanja iz budžeta Opštine za predškolsko obrazovanje

2. Specifični cilj: Uvođenje savremenih metoda vaspitanja i obrazovanja u predškolskoj ustanovi

Aktivnosti

1. Organizovanje edukacija vaspitača iz nenasilne komunikacije i razvoja verbalne komunikacije - 2005. i dalje
2. Otvaranje dečijeg kluba koji će realizovati program dečijih igraonica i lutkarskog pozorišta - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot,
- Međusektorski savet – tim za vaspitanje i obrazovanje,
- Predškolska ustanova,
- Donatori

Indikatori

1. Održane edukacije
2. Procenat vaspitača koji su pohađali edukaciju

3. Specifični cilj: Otvorenost predškolske ustanove prema porodici i društvenoj sredini

Aktivnosti

1. Edukacija roditelja na temu “Tata, Mama – Pričajte sa nama” - 2005. i dalje
2. Otvaranje savetovališta za roditelje - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot,
- Savet roditelja,
- Predškolska ustanova

Indikatori

1. Procenat prisustva roditelja edukacijama
2. Održani sastanci sa roditeljima na kojima se donose odluke vezane za funkcionisanje vrtića

4. Specifični cilj: Obezbeđivanje jednakih uslova za vaspitanje i obrazovanje sve dece

Aktivnosti

1. Edukacija vaspitača i stručnih saradnika - 2005. i dalje
2. Opremanje predškolske ustanove didaktičkim sredstvima - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot,
- Uprava predškolske ustanove,
- Donatori

Indikatori

1. Procenat vaspitača koji su pohađali edukaciju

2. Procenat izdvajanja iz budžeta Opštine za opremanje predškolske ustanove

STRATEŠKI CILJ 2: Kvalitetnije vaspitanje i obrazovanje dece školskog uzrasta

1. Specifični cilj: Potpuni obuhvat dece osnovnim obrazovanjem

Aktivnosti

1. Uvođenje sistema praćenja upisa (opremanje računaram i programom) - 2005. i dalje
2. Povećanje upisa dece romske nacionalnosti i drugih marginalizovanih grupa u osnovne škole - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot,
- Osnovne škole,
- KIC "PRALIPE",
- Osnovne škole

Indikatori

1. Deca obuhvaćena osnovnim obrazovanjem
2. Deca upisana u osnovne škole koja završe osnovno obrazovanje
3. Procenat opremljenosti osnovnih škola
4. Romska deca upisana u osnovne škole
5. Romska deca upisana u osnovne škole koja završe osnovno obrazovanje

2. Specifični cilj: Povećanje obuhvata dece srednjim obrazovanjem

Aktivnosti

1. Povećanje upisa dece u srednje škole naročito, romske nacionalnosti i drugih marginalizovanih grupa - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot,
- Školske ustanove,
- Međusektorski savet – tim za vaspitanje i obrazovanje,
- Mediji

Indikatori

1. Deca koja su završila osnovno obrazovanje
2. Deca upisana u srednje škole
3. Deca koja su završila srednju školu
4. Romska deca koja su završila osnovno obrazovanje
5. Romska deca upisana u srednje škole
6. Romska deca koja su završila srednju školu

3. Specifični cilj: Uvođenje savremenih metoda u vaspitno-obrazovni proces u osnovnim školama

Aktivnosti

1. Edukacija nastavnika o savremenim metodama u vaspitno-obrazovnom procesu - 2005. i dalje
2. Informatička obuka nastavnika - 2005. i dalje
3. Obuka za multimedijalni pristup nastavi - 2005. i dalje
4. Edukacija iz nenasilne komunikacije - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot,
- Međusektorski savet – tim za vaspitanje i obrazovanje,
- Osnovne škole

Indikatori

1. **Obučeni nastavnici za novi sistem školstva**
2. **Uspeh na nacionalnim testovima u poređenju sa nacionalnim uzorkom**
3. **Upotreba PC računara u vaspitno-obrazovnom procesu**

4. Specifični cilj: Stvaranje školske sredine kao bezbedne i podsticajne za svu decu

Aktivnosti

1. Uvođenje školskog policajca u sve škole - 2005. i dalje
2. Edukacija učenika o bezbednosti u školskoj sredini, o toleranciji i nenasilnom rešavanju sukoba - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot,
- Školske ustanove,
- MUP

Indikatori

1. **Registrovana deca, žrtve fizičkog nasilja u školama**
2. **Broj škola koje imaju školskog policajca**

5. Specifični cilj: Pобољшanje komunikacije na relaciji roditelj-učenik-nastavnik

Aktivnosti

1. Organizovanje radionica, okruglih stolova i tribina za roditelje, učenike i nastavnike na temu međusobne komunikacije - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot,
- Školske ustanove,
- Međusektorski savet – tim za vaspitanje i obrazovanje,
- Mediji

Indikatori

1. **Organizovane radionice**
2. **Organizovani okrugli stolovi**

3. Organizovane tribine

6. Specifični cilj: Obezbeđivanje jednakih uslova za školovanje sve dece

Aktivnosti

1. Opremanje škola savremenim nastavnim sredstvima - 2005. i dalje
2. Angažovanje dece kroz klubove za kreativno i svrsishodno korišćenje slobodnog vremena - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot,
- Osnovne škole,
- Srednje škole

Indikatori

1. Procenat izdvajanja iz budžeta Opštine za opremanje škola
2. Opremljenost škola nastavnim sredstvima

IV UNAPREĐENJE POLOŽAJA I PRAVA DECE OMETENE U RAZVOJU

Školsku ustanovu "Mladost" pohađa 170 učenika lake mentalne retardacije. U postupku istraživanja sprovedena je anketa putem upitnika za 110 učenika, od kojih je 34.00 % devojčica, 66.00 % dečaka, 30.00 % je Srba i 70.00 % su Romi i ostale nacionalne manjine. Socio-ekonomsko stanje učenika i njihovih porodica je veoma loše jer je 67.00 % roditelja nezaposleno i nemaju sigurne i redovne izvore prihoda, a preostalih 33.00 % roditelja koji su u radnom odnosu, nemaju redovna primanja. U nepotpunoj porodici, ili kod staratelja živi 17.00 % učenika, 52.00 % učenika živi u porodici koja broji pet i više članova, 40.00 % učenika živi u porodici koja nema sopstvenu kuću ili stan, a 66.00 % porodica živi u jednoj ili dve sobe. Ovako teško socio-ekonomsko stanje učenika nemonovno se odražava na školovanje i sve ostale oblasti života dece iz tih porodica.

Iz anketa koje su sprovedene među učenicima, roditeljima i nastavnicima ove škole, zaključuje se da učenici nisu prihvaćeni od strane učenika iz redovnih škola, 30.00 % učenika se tako izjasnilo, 16.00 % roditelja smatra isto, a 72.00 % nastavnika smatra da prihvaćenost može biti bolja.

STRATEŠKI CILJ 1: Unapređenje položaja i prava dece ometene u razvoju i stvaranje uslova za njihovu integraciju i njihovo ravnopravno učešće u društvenom životu

1. Specifični cilj: Podizanje svesti u lokalnoj zajednici o deci ometenoj u razvoju i pružanje pomoći i podrške lokalne zajednice za njihovo ravnopravno učešće u društvenom životu, njihovim pravima i potrebama

Aktivnosti

1. Identifikacija dece ometene u razvoju na području Opštine Pirot i objedinjavanje podataka o deci ometenoj u razvoju (Centralni registar) - 2005. i dalje
2. Otvaranje dnevnog centra za boravak dece sa teškim oblikom ometenosti u razvoju radi brige o detetu da bi se roditeljima omogućio odmor i slobodno vreme za druge aktivnosti - 2006. i dalje
3. Animiranje javnosti, posebno privatnog sektora za podršku radu Udruženjima koja rade sa decom ometenom u razvoju - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot,
- Udruženja građana osoba ometenih u razvoju,
- Privatni sektor,
- Centar za socijalni rad,
- Dom zdravlja (pedijatrijska služba),
- Predškolske i školske ustanove,
- Zdravstvene ustanove,
- NVO,
- Mediji.

Indikatori

1. Registrovana deca ometena u razvoju
2. Porodice sa decom ometenom u razvoju koje su korisnici MOP-a

3. Deca ometena u razvoju korisnici dečijeg dodatka
4. Procenat izdvajanja iz budžeta za pomoć deci ometenoj u razvoju
5. Registrovane pomoći (pored Opštine) udruženjima koja rade sa decom ometenom u razvoju

2. Specifični cilj: Obezbeđenje kvalitetne zdravstvene zaštite i rehabilitacije dece ometene u razvoju

Aktivnosti

1. Organizovan rad razvojnog savetovališta pri dečijem dispanzeru prema stručno metodološkim standardima (kadar, obim i sadržaj rada) - 2005. i dalje
2. Obezbeđenje patronaže i posete lekara najmanje 2 puta godišnje za decu ometenu u razvoju koja žive na seoskom području - 2005. i dalje
3. Edukacija roditelja i zdravstvenih radnika za rano otkrivanje, intervencije i proces rehabilitacije dece ometene u razvoju - 2005. i dalje
4. Prilagoditi infrastrukturu lokalne zajednice deci ometenoj u razvoju – ukloniti fizičke prepreke i barijere u gradu koje otežavaju pristup deci ometenoj u razvoju u školama, zdravstvenim i drugim javnim institucijama koje posećuju - 2006. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot,
- Zdravstveni centar Pirot,
- Osnovne škole,
- Centar za socijalni rad,
- Udruženja građana koja rade sa decom ometenom u razvoju,
- Privatni sektor.

Indikatori

1. Registrovana deca ometena u razvoju
2. Deca ometena u razvoju obuhvaćena procesom rehabilitacije
3. Edukovani zdravstveni radnici
4. Edukovane porodice sa decom ometenom u razvoju
5. Posete patronaže i lekara deci ometenoj u razvoju na seoskim područjima

3. Specifični cilj: Obezbediti kvalitetno vaspitanje i obrazovanje i integraciju dece ometene u razvoju

Aktivnosti

1. Edukacija kadrova za rad sa decom ometenim u razvoju u predškolskoj ustanovi i osnovnim školama - 2005. i dalje
2. Pripreme škola, roditelja, dece i javnosti za postepeno uvođenje inkluzivnog obrazovanja dece ometene u razvoju - 2005. i dalje
3. Stimulisanje učešća dece ometene u razvoju u kulturnim, sportskim i rekreativnim programima zajedno sa decom iz predškolske ustanove i osnovnih škola - 2006. i dalje
4. Formiranje razvojne grupe za decu ometenu u razvoju predškolskog uzrasta pri OŠ „Mladost“ - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot,
- Predškolske i školske ustanove,
- Udruženja građana osoba ometenih u razvoju,
- Opštinska udruženja za rad sa decom ometenim u razvoju,

- Donatori

Indikatori

- 1. Registrovana deca ometena u razvoju predškolskog uzrasta**
- 2. Registrovana deca ometena u razvoju osnovnoškolskog uzrasta**
- 3. Edukovani vaspitači za rad sa decom ometenom u razvoju**
- 4. Edukovani nastavnici za rad sa decom ometenom u razvoju**

V POLOŽAJ I PRAVA DECE BEZ RODITELJSKOG STARANJA

Prava dece bez roditeljskog staranja ostvaruju se u skladu sa Zakonom o socijalnoj zaštiti i Zakonom o finansijskoj podršci porodici sa decom i u Opštini Pirot deca iz ove kategorije ostvaruju sva prava propisana navedenim Zakonima. Broj dece na porodičnom smeštaju u periodu 2003. – 2004. bio je 17, broj dece pod starateljstvom je 22, a njih 15 je smešteno u institucije socijalne zaštite.

STRATEŠKI CILJ 1: Unapređenje položaja dece bez roditeljskog staranja

1. Specifični cilj: Primenjivati oblike zaštite dece bez roditeljskog staranja koji podrazumevaju odrastanje u porodičnom okruženju

Aktivnosti

1. Jačanje i promocija smeštaja dece bez roditeljskog staranja u starateljskim i srodničkim porodicama - 2005. i dalje
2. Pomoć deci bez roditeljskog staranja smeštenim u hraniteljskim porodicama u nabavci školskog pribora, odeće i obuće - 2005. i dalje
3. Pomoć deci bez roditeljskog staranja u pripremi za samostalan život – pomoć u ostvarivanju prava na učeničke i studentske stipendije, pomoć u zapošljavanju - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot
- Centar za socijalni rad,
- NVO.

Indikatori

1. Broj dece bez roditeljskog staranja
2. Broj hraniteljskih porodica
3. Broj novoformiranih hraniteljskih porodica u pripremi za prihvatanje dece

VI ZAŠTITA DECE OD ZLOSTAVLJANJA I ZANEMARIVANJA

U jednoj od anketa za decu na pitanje "Da li znaju za slučajeve zanemarivanja ?", 79.60 % je odgovorilo "DA", a 69.91 % zna za slučajeve zlostavljanja.

Senzibilnost opšte populacije na prava deteta je niska, stručnjaci nemaju dovoljno specifičnih znanja i veština za procenu i tretman zlostavljene – zanemarene dece i njihovih porodica. Ne postoji podatak o broju zlostavljene – zanemarene dece u Centru za socijalni rad, te je neophodno uspostavljanje mehanizama za zaštitu dece od zlostavljanja – zanemarivanja.

Događaji u našoj zemlji zadnjih godina nepovoljno utiču na sposobnost porodice da deci pruži zdrav rast i razvoj u svakom pogledu i da se deca zaštite od raznih vidova nasilja i zloupotrebe. Takođe je nedovoljna saradnja između institucija, službi i stručnjaka koji su najodgovorniji za zaštitu dece od pojave zlostavljanja i zanemarivanja.

Porast fizičke agresije među decom potvrđuje se podacima iz anketa, pa 93.61 % dece kažu da u njihovoj školi ima tuče među decom, a 58.97 % je bilo žrtva fizičkog nasilja. Da u školi postoje neka deca koju druga izbegavaju, smatra 87.71 % dece, što se najčešće odnosi na decu iz porodica sa poremećenim odnosima, decu bez roditeljskog staranja i brige, decu ometenu u razvoju, decu u sukobu sa Zakonom i pripadnicima manjinskih grupa, naročito romske dece.

STRATEŠKI CILJ 1: Uspostavljanje mehanizma (sistema) za zaštitu dece od zlostavljanja, zanemarivanja, zloupotrebe i nasilja

1. Specifični cilj: Senzibilizacija javnosti lokalne zajednice i identifikacija svih oblika zlostavljanja, zloupotrebe i nasilja nad decom

Aktivnosti

1. Redovno informisanje javnosti o značaju identifikacije zlostavljane, zanemarene i zloupotrebljene dece radi podizanja nivoa svesti o tom problemu - 2005. i dalje
2. Formiranje mobilnog tima sačinjenog od stručnjaka (psiholog, socijalni radnik, predstavnik MUP-a) koji će intervenisati po prijavi zlostavljanja, zanemarivanja, zloupotrebe i nasilja nad decom - 2005. i dalje
3. Uspostaviti SOS telefon u Opštini Pirot, stalno obavestavati građane da mogu prijaviti pojavu zlostavljanja, zanemarivanja, zloupotrebe i nasilja nad decom - 2005. i dalje
4. Organizovanje okruglih stolova radi preventivnog delovanja protiv pojave zlostavljanja, zanemarivanja, zloupotrebe i nasilja nad decom - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot,
- Međusektorski savet,
- Centar za socijalni rad,
- MUP,
- LPA Pirot,
- Predškolske ustanove, škole,
- NVO,
- Zdravstvene ustanove,
- Mediji.

Indikatori

- 1. Registrovana zlostavljanja, zanemarivanja, zloupotrebe i nasilja nad decom u centru za socijalni rad**
- 2. Medijski priloz i informativni materijal o problemu zlostavljanja, zanemarivanja, zloupotrebe i nasilja nad decom**
- 3. Intervjui mobilnog tima**
- 4. Pozivi putem SOS telefona**

VII MEDIJI ZA DECU – DECA U MEDIJIMA

STRATEŠKI CILJ 1: Povećati nivo informisanosti i učešće javnosti u unapređenju kvaliteta života sve dece Opštine Pirot

1. Specifični cilj: Poboljšanje informisanosti sve dece i njihovo veće učešće na medijskom prostoru Opštine Pirot

Aktivnosti

1. Pokretanje i formiranje novinarskih sekcija u školama i edukacija njihovih članova za rad - 2005. i dalje
2. U školama koje ne poseduju upotrebljiv razglas, obezbediti nov - 2005. i dalje
3. Realizacija školskih emisija na velikom odmoru koje će biti u službi informisanja, ali i učešća većeg broja zainteresovanih učenika - 2005. i dalje
4. Kroz uticaj na uređivačku politiku obezbediti veći medijski prostor za decu - 2005. i dalje
5. Pokretanje WEB sajta “Pirot po meri deteta” - 2005. i dalje
6. Povezivanje školskih novinarskih sekcija sa lokalnim medijima - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot,
- Škole,
- Mediji.

Indikatori

1. **Aktivne novinarske sekcije u školama**
2. **Članovi novinarskih sekcija (komentar: posebno iz seoskih sredina i siromašne dece)**
3. **Škole u kojima se koristi razglas**
4. **Realizovane školske emisije**
5. **Emisije i prilozi iz školskih novinarskih sekcija objavljenih na lokalnim medijima**
6. **Izdati časopisi koji se bave decom i dečjim pravima**
7. **Prilozi o deci i dečjim pravima u lokalnim štampanim i elektronskim medijima**
8. **Posete sajtu**

2. Specifični cilj: Senzibilizacija javnosti o problemima dece u Opštini Pirot

Aktivnosti

1. Edukacija novinara za povećanje senzibilnosti o problemima i pravima dece kroz medije - 2005. i dalje
2. Inovativni pristupi u rešavanju problema dece kroz javne i ulične akcije (brošure), dešije pozorišne predstave, kulturna događanja (književne večeri i koncerti) - 2005. i dalje
3. Organizovanje radio i TV emisija o dečjim pravima - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opština Pirot,

- Mediji,
- Dom Kulture,
- Pozorište,
- Biblioteka,
- Međusektorski savet za izradu LPA za decu Pirota

Indikatori

- 1. Seminari i obuke za novinare**
- 2. Novinari koji su prošli edukaciju**
- 3. Kampanje i manifestacije uz učešće javnih ličnosti i propagandni materijal**
- 4. Emisije i prilozi posvećeni deci i dečjim pravima**

VIII IMPLEMENTACIJA LPA ZA DECU U OPŠTINI PIROT

STRATEŠKI CILJ 1: Praćenje napretka i ostvarivanja LPA za decu u Opštini Pirot

1. Specifični cilj: Formiranje opštinskog tima za praćenje implementacije LPA za decu Opštine Pirot od 2005. do 2010. god.

Aktivnosti

1. Podnošenje izveštaja o realizaciji predviđenih aktivnosti po oblastima na 6 meseci Skupštini Opštine Pirot - 2005. i dalje
2. Obaveštavanje javnosti o ostvarivanju ciljeva iz LPA, kao i o svim postignutim rezultatima na poboljšanju položaja dece u Opštini Pirot - 2005. i dalje
3. Pronalaženje donatora za finansiranje zacrtanih (aktivnosti) ciljeva u LPA za decu Opštine Pirot - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Opštinski tim za praćenje implementacije LPA,
- Međusektorski savet,
- Opština Pirot.

Indikatori

1. Broj realizovanih aktivnosti po oblastima

STRATEŠKI CILJ 2: Uspostavljanje informacione osnove za praćenje napretka i ostvarivanja LPA

1. Specifični cilj: Institucionalizacija DevInfo i njegovo korišćenje za donošenje odluka koja se tiču dece i dečjih prava

Aktivnosti

1. Uspostavljanje i redovno ažuriranje baze podataka DevInfo u cilju praćenja ostvarivanja LPA - 2005. i dalje
2. Postavljanje DevInfo i/ili DevInfo izveštaja na Web sajt grada - 2005. i dalje

Nosioci aktivnosti

- Intersektorski tim (budući tim za praćenje implementacije LPA)

Indikatori

2. Opštinski donosioci odluka koji koriste DevInfo
3. Procenat stanovništava koji poznaje i ima pristup bazi podataka DevInfo

- 4. Posećenost LPA sajta**
- 5. Računari na kojima je instaliran DevInfo softver**